

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 OKTOBER 1917.

Nr 20.

Regeringskrisen.

På kungligt initiativ har ett försök gjorts att bilda en samlingsminister ur alla partier. Då detta skrives, ha de olika partierna efter överläggningar var för sig och förhandlingar sins emellan till konungen inlämnat sina svar. Enligt detta svar har åtminstone detta första försök strandat. De villkor, som från de båda hållen uppställt, äro absolut stridande mot varandra och kunna icke sammanjämkas. Huruvida ett nytt försök skall göras, eller det blir de båda vänsterpartierna, som få övertaga regeringens börda, är kanske klart när detta läses; nu veta vi ingenting.

Endast en av de inlämnade skrivelserna nämner kvinnornas rösträtt, nämligen den liberala, som begär, "principiell överenskommelse om att utan dröjsmål framföra de författningsreformer, om vilka ett övervägande flertal röster samlat sig vid de nyss förrättade valen, särskilt den politiska rösträttens utsträckning till kvinnorna och den kommunala rösträttens omläggning på grundval av lika rösträtt för var och en, som betalar skatt till kommunen."

Härav får man dock ingalunda sluta, att de andra partierna skulle vägra sin medverkan till lösning av vår fråga redan under nästa år. Socialdemokraterna ha ju frågat på sitt program och äro naturligtvis med om att en kunglig proposition framläggas 1918. De moderatas skrivelse är så lagd, att man därav snarast kan utläsa, att denna punkt icke erbjudit oöverkomliga svårigheter eller vält några stenar i vägen för bildandet av en koalitionsminister. Den stöttesten skrivelsen nämner är endast den kommunala röstrunden, i samband med vilken den begär utredning, "huruvida gällande bestämmelser kunna ersättas med andra stadganden, som säkerställa den kommunala förvaltningens sunda utveckling och trygga bibehållandet av ett verkligt tvåkammarssystem." Det utredningskrav jämte den röra den kvinnliga rösträtten, som detta års konstitutionsutskotts högermajoritet framställde i våras som skäl för deras avslag då, nämnes nu

Västerlandets politik må förhäva sig och resa sig i motvärn huru mycket som helst. Inget våld av något slag lärer kunna i längden förhindra att även i det politiska livet andlig frihet för alla måste en gång bliva kompassen för bemödandena att skapa en ny värld. Det svåraste är alltid att begynna med sig själv, politiska partier såväl som individer. Utan självövertvinnelse förvärvas varken befohgenhet eller förmåga att kräva något också av andra. Allra minst skall någon utan en sådan god vilja lyckas uppbygga samhällen, som på varaktigt sätt nalkas något de gamla outsläckliga drömmarna om en evig vår.

CARL LINDHAGEN.

icke längre. Det har säkert visat sig vid närmare påseende, att denna utredning icke är vidlyftigare än att regeringen utan svårighet kan åstadkomma den till sin proposition.

Däremot kan det ju vara tvivelaktigt, om högern inbegriper vår fråga i raden av de partiskiljande principfrågor, som den önskar måtte av en samlingsminister tillsvidare skjutas åt sidan "i största möjliga utsträckning". Vår mening har ju alltid varit, att denna fråga icke är eller bör vara någon partifråga; en del av högerpartiet har deklarerat, att deras hittillsvarande principiella motstånd numera uppgivits; utgången skulle då i sista hand och i värsta fall hänga på, hur pass stor denna fraktion är, och huruvida den får partiets tillstånd att rösta efter sin övertygelse.

Vi ha alltså åtminstone några skäl att se hoppfullt på den närmaste framtiden. Såvitt man kan se, har högern i alla händelser icke på något sätt sammankopplat frågan om politisk rösträtt och valbarhet åt kvinnorna med övriga författningsfrågor; den har icke förklarat, att om vänstern icke vill gå med på utredningsuppskov med den 40-gradiga skalans avskaffande, så vill den, högern, säga nej till allting, rubb och stubb, alltså också till vår fråga. Tiderna äro icke sådana. Under dessa omständigheter bör även en vänsterregering kunna vinna högerens samtycke till kvinnorösträtten, om den bär sig förnuftigt åt. A. W.

Hamburgs kvinnor kräva medborgarrätt.

När i april månad en konstitutionskommitté bildades i den fria staden Hamburg, bebagnade sig kvinnorna av tillfället för att omedelbart träda i aktion. Hamburgs rösträttsförening och Hamburgsgrenen av den storska Landsföreningen för kvinnors politiska rösträtt jämte andra kvinnoföreningar beslöt att ingå med en petition till stadens senat. En av rörelsens ledare var den kända anslutningsfrån 10,000 medlemmar av Hamburgs Husmödrars förening. Petitionen under-tecknades av 27,000 kvinnor, och i skrivelsen framhölls att den föreslagna revisionen av rösträtten i Hamburg hade sin grund i den åskådning, som erkände hela folkets medverkan och offer under krigstiden. Hamburgs kvinnor, i gemenskap med kvinnor över hela Tyskland, anse icke att en tilltänkt rösträttsrevision kan lämna dem ur räkningen. Utan att vilja jämföra sina offer och ansträngningar med de mäns, som kämpa vid fronterna, vidhålla de dock att kriget berett dem för medborgarskapet. De ha burit sin dryga del av krigets bördor, som berövat dem män och söner, vilkas platser de varit nödgade att fylla. Det sociala arbetet och hjälparbetet har fallit på kvinnornas lott, och de ägna alla sina krafter åt det sociala återuppbyggandet. Men för att kunna fullgöra sina medborgerliga skyldigheter fordra de medborgerliga rättigheter.

I anslutning till petitionen hölls ett massmöte, och fastän Hamburgs största lokal anskaffats, kunde plats ändå inte beredas åt alla, som trängde in. Talare voro fru Agnes Meuck, fru Hedwig Leschke och fröken Helene Lange,

Det politiska ansvaret.

I den engelska rösträttspressen, såväl som i de engelska kvinnornas arbete och verksamhet, kan man spåra tendenser till en fördjupad politisk bildning och insikt. Under de år kampen för deras rösträtt pågått, har arbetet med nödvändighet varit mera utåtriktat, ägnat åt agitation och organisation, nu däremot avspeglas en bestämd vilja att pejla politikens underströmmar och att icke utan vidare godtaga ett maktmedel, som i oansvariga händer så många gånger blivit missbrukat och missförstått.

Det är med en ren och ärlig vilja Englands kvinnor komma att göra sitt inträde i politiken, och i vad mån det skall lyckas dem att förverkliga sina ideal, det får framtiden utvisa. Politiken har aldrig varit någon skola för rättfärdighet och idealitet. Partistridernas hätskhet och smälsinta käbbel har verkat korrumpierande på karaktärerna och sänkt arbetet för reformerna till dagspolitikens lägre plan. De stora målen ha alltför lätt glömts för personlig självhävdelse, det politiska lycksökeriet har antagit oerhörda dimensioner, och statsmännens politiska omsvängningar ha icke varit ägnade att inge något förtroende.

Med allt detta för ögonen kan det synas förmätet att tro, att kvinnorna skulle lyckas, där männen misslyckats, men de ha så länge i sin egenskap av outsiders objektivt kunnat bedöma det politiska läget och sett var det brustit i den allmänna moralen, att det vore underligt om de icke lärt en hel del av andras misstag. Utan tom kretsamhet och utan att våga profetera om den framtid, som skall tillföra nationen sex millioner kvinnliga väljare, hoppas Englands kvinnor dock att de skola kunna införa en renare atmosfär i politiken. Men för att kunna verka i det godas tjänst fordras kunskap om de lagar, som reglera samhällslivet, och denna kunskap måste i vidsträcktaste mån bibringas de nya väljarskarorna i samband med en kritisk blick på begrepp och förordningar, som alltför lätt fått en prägel av allmängiltighet.

Englands kvinnor veta, att inom varje styrelseform, vare den än så fri och betingad av folkviljan, kan dock krafter arbeta, som äro motsatta frihet och utveckling; inom varje styrelseform lurar faran av stagnation och ett stelrande i dogmer, om inte förnyelsen kommer från nationens eget liv. Den

vilka ur olika synpunkter belyste nödvändigheten av kvinnornas rösträtt. Resultatet av petitionen är ännu inte känt.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktör: GUBLI HERTZMAN-ERICSON.
Redaktion och Exp.: 6 Karduanmakaregatan II
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1917 Kr. 1:35.
4:de kvartalet 50 öre.
Lösnnummer 10 öre.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Karduanmakaregatan II, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.
Öppen vardagar kl. 1—1/5 e. m.
L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen
kl. 1—3 e. m.

styrelse, som grundar sin makt på majoritetens vilja, är icke i sig själv ett gott, om den icke bär i minne att dess första plikt är hänsynen till dem, som ännu sakna det skydd och det vapen, som rösträtten innebär. Alla styrelseformer, även de demokratiska, kunna i sig bära fröet till despotism, och det har mer än en gång visat sig under tidernas lopp, att de som arbetat för folkens frihet, glömt dessa krav när de själva kommit till makten. Likaså ha de, vilka under årtal arbetat på sin rösträtt begagnat sina nyförvärvade rättigheter till att utöva ett tryck på dem, som ännu äro orepresenterade.

Det är icke på så sätt kvinnorna en gång vilja utöva sina medborgerliga funktioner. Den fråga de för närvarande ställa på landets styrelse är denna: Är det maktviljan eller viljan till rättfärdighet som är rådande? Är det livet eller egendomen som försvaras? Är det kapitalistintresset, eller är det folkets intressen som tillvaratagas i parlament och regering? Regeringen är grundad på majoritetsval, men majoritetens principer, äro de rotade i känslan för allmän rättfärdighet, eller spelar också här privatintressena in? Majoriteten måste dömas i dess förhållande till de orepresenterade och åsytar den inte hela nationens väl, är dess moraliska grundval undergrävd.

Om ett lands regering uppställer vissa fordringar för medborgarskap, då är det också dess skyldighet att tillse, att varje individ kommer i åtnjutande av de förutsättningar, som kunna göra dem kvalificerade. Om kunskapsmättet uppställs som standard, då måste alla klasser erhålla samma tillfällen till utbildning. Om det uppställs vissa gränser i fråga om bostads- och yrkesförhållanden, då måste dessa regleras så att de icke utgöra något hinder för de medborgerliga rättigheternas utövande. Allmän rösträtt med kvalifikationer, som inte varje individ kan uppnå, är ett hån och borde göras till föremål för en omedelbar revolt.

Det faktum att styrelsen över tio eller tjugu rösträttslösa millioner utövas av tio eller tjugu andra millioner, och inte av en ensam härskare, utgör ingen borgen för att despotism är utesluten, ehuru man har skäl att antaga att den i sitt förhållande till de orepresenterade måste vara mera förstående och human. När majoritetens vilja är inriktad på rättfärdighet och inte på maktprinciper, först då har man en säkerhet för att dess värde inte skall missbrukas, och det är dessa rättfärdighetsprinciper, som kvinnorna lika väl som männen vilja gjuta in i statsformen. Därför underkasta de sitt lands styrelse en ingående kritik, därför erkänna de icke majoritetens rätt såsom grundad på folkviljan, om inte denna majoritet behärskas av sanning och rättfärdighet, och därför anlägga de en måttstock på de blivande kvinnliga väljarskara, som kan utgöra en borgen för att de skola utöva sin medborgarrätt under en stark känsla av ansvar och med nationens bästa för ögonen.

Gurli Hertzman-Ericson.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Tidens mammonsdyrkan.

Det var en vacker afton i början av september, då en god vän till mig och jag gjorde ett besök på Solna kyrkogård. Vi hade just dröjt en stund vid en grav, som gömde en för oss båda kär person, då vi sakta fortsatte vandrigen. Allt var så stilla och fridfullt på den lilla lantliga kyrkogården, där så många stora fått sitt sista vilorum. Här nåddes de ej längre av tidens oro och strid; här voro de undan alla de hugg och slag, som kanske en gång sargat känsliga hjärtan; här sovo de lugnt och tryggt sin sista sömn.

Ingenting störde stillheten, och vi njöto båda av aftonens frid och skönhet. Då sågo vi plötsligt två herrar komma gående med taktfasta steg över kyrkogården. De voro inbegripna i ett livligt samtal, som tydligen gjorde dem oemottagliga för alla intryck av omgivningen. Då de kommo närmare, hörde vi, att de talade om pengar: det var stora summor, som nämndes, och det talades ivrigt om vinster och förluster.

Deras röster skuro så skärande bjärt av mot stämningen för övrigt, men man vaknade hastigt upp för den närvarande, sorgliga tidens a och o — penningen! Inte ens här, där man kände sig vara på helig mark, kunde man undgå att få tanken riktad på tidens mammonsdyrkan.

Hur beklagansvärda äro inte vår tids människor i mångt och mycket! Krigets skador äro av mångahanda slag, men jag undrar om inte den kanske farligaste av alla är just denna oerhörda kärlek till penningen, vilken gör, att allt annat blir av underordnad betydelse. Det är inte endast det, att somliga falla för frestelsen att begå de största brott och visa oärlighet av olika slag, utan det är, som om denna tidens mammonsdyrkan droge med sig både stora och små och hölle på att förkväva något av det ädlaste och sublimaste inom människan.

Det är naturligt, att de exceptionella förhållanden, som nu äro rådande inom affärsvärlden, måste medföra stora frestelser för personer med finansiell

begåvning och en kanske svag karaktär. Men det är inte närmast denna kategori jag tänker på. Nej, det sorgliga är, att man överallt märker vilken oerhörd betydelse penningen fått, ej emedan den kan förvandlas till bröd för de hungrande, utan på grund av att man betraktar den som medlet för att nå tidens "högsta" värden: dyrbara nöjen, en raffinerad lyx, ett flott uppträdande. Penningen har kanske mer än någonsin blivit en gud i tiden, och det myckna skämtet om "gulaschen" döljer i sig en sorglig sanning, som ger åtskilligt att tänka på.

Om åtminstone det uppväxande släktet kunde räddas undan denna besmitelse! Men vad kan man fordra av ungdomen med sådana farliga exempel för ögonen? Och faran gäller inte endast de barn, som växa upp i verkliga gulaschhem, utan den gäller alla. De äro nämligen alla mer eller mindre utsatta för smitta genom beröringen med varandra. Det hjälper inte, att det finns ett och annat hem, där man gör allt för att rikta in barnens intressen på det ideella och för att lära dem förstå livets högre värden. Genom vänner och kamrater göras de unga snart nog förtrogna med all denna världens härlighet, och så begynner dansen kring guldkalven, även där föräldrar och målsmän göra allt för att hindra den. Det farliga gifvet smyger sig så lätt in i unga sinnen, för vilka livet ännu ej blivit allvar.

Det vore gott om föräldrar och alla, som verkligen önska, att barnen en gång skola bli helgjutna karaktärer med ett högt och bestämt mål i sikte, riktigt gäve akt på den hotande faran och så långt möjligt hjälpte de unga i striden. Då bleve det på samma gång en hjälp för mänskligheten i allmänhet, och kanske skulle vi snart få återvända till en enklare och mera sund uppfattning av livet och dess rätta värden.

"Vad hjälper det en människa, om hon vinner hela världen, men tager skada till sin själ."

Maria Almén.

En förlust av orädd idealitet.

På det livligaste beklagar jag borgmästare Lindhagens uteslutande från riksdagen, och detta icke blott ur kvinnosakssynpunkt — rösträtten kommer nu, som jag alltid tänkt, även vår bön förutan, endast tack vare konjunkturerens lek. Vad jag mest beklagar är att man uteslutit en så självständig och orädd idealist som han, alltid färdig till vad Tegnér kallade "en härlig attityd": "att vända ryggen åt den gamla skolan och visa tänderna åt den nya". Men detta uteslutande var ju endast en fullt naturlig konsekvens av det proportionella valsättet, som är konsekvent endast däri, att det vrakar de utpräglade personligheterna och insätter de lydiga nollorna, tills ingen mera bryr sig om vad som säges i en på detta sätt "demokratiserad" riksdag.

Lydia Wahlström.

Svensk kvinna universitetslektor i Köpenhamn.

Dr Valfrid Palmgren Munch-Petersen blir den första kvinna, som kommer att bekläda ett fast ämbete som universitetslärare i Köpenhamn. Dr Palmgren har under ett par år hållit föreläsningar vid Köpenhamns universitet i svensk litteratur, och då nu ett lektorat i svenska språket kommer att tillsättas, är hon utsedd till befattningen.

Ny landvinning.

Efter föredrag av fröken Tills Borg har i Harplinge, Halland, bildats en ny F. K. P. R. med 22 medlemmar. Till ordförande utsågs fröken Terese Bengtsson.

Kvinnorösträtten i Syd-Afrika.

Den 20 juli infann sig en deputation av rösträttskvinnor vid den sydafrikanska kongressens möte i Bloemfontein i avsikt att för general Botha framlägga den resolution, som antagits vid rösträttsföreningens senaste sammanträde.

På grund av sjukdom var general Botha förhindrad att mottaga deputationen, som i stället fick företräde hos mr Malan.

Deputationen bestod av mrs Levisour, Bloemfontein, mrs Wybergh, Johannesburg, mrs Fitz Simmons, Port Elizabeth och mrs Ruxton. Mrs Levisour presenterade deputationens medlemmar för mr Malan och förklarade att den kvinnliga rösträttsrörelsen i Syd-Afrika stod utanför partierna, vilket bäst bevisades av att deputationens fyra medlemmar representerade tre olika partier, vilka dock inbördes förändrades av ett gemensamt rättfärdighetsmål.

Samma synpunkter bestyrktes av mrs Ruxton, som vidare framhöll hur kvinnorösträtten gått segrande fram i olika delar av det brittiska imperiet. I Nya Zeeland, Australien och Kanada dela kvinnorna ansvaret med männen, och i England står frågan inför sitt snara avgörande. I Syd-Afrika består halva landets befolkning av kvinnor, och det är deras fasta övertygelse att staten icke i längden bör frigöra sig från de kvinnliga synpunkterna. Kvinnorna begära nu att Syd-Afrikas parlament måtte lösa kvinnornas rösträttsfråga, ty en mångfald problem rörande uppfostran, nationalitet, arbetslöner, hygien och vård om ungdomen, påkallade kvinnornas ingripande. Därefter upp läste mrs Ruxton den av rösträttsföreningen antagna resolutionen med begäran att den skulle överlämnas till general Botha.

Sedan mrs Fitz Simmons uttalat sin anslutning till mrs Ruxtons synpunkter, förklarade hon att ingen kunde vara mera berättigad än hon själv att uttala sig om orättfärdigheten i rösträttsstrecken, ty hon kom från Kap, där infödingarna voro röstberättigade, men inte kvinnorna. Det kändes hårt för de vita kvinnorna att lyda under lagar, som negrerna varit med om att stifta.

Efter ett kortare anförande av mrs Wybergh, som särskilt framhöll den demokratiska principen och kvinnans betydelse i den nationella hushållningen, förklarade mr Malan att det varit honom en glädje att få ta emot deputationen, och att resolutionen skulle framläggas för general Botha. Fastän han i många år varit en anhängare av kvinnans politiska rösträtt, visste han dock aldrig att det inträffat att en kongress frångått sin arbetsordning för att mottaga en deputation av detta slag. Mr Malan ansåg det vara ett tidens tecken.

Överste Mentz tillkännagav därefter, att då han icke representerade premieministern, utan endast var närvarande i egenskap av medlem av ministären, kunde han tala mera öppet än sin kollega. Deputationen kunde inte på ett mera värtaligt och logiskt sätt ha fört kvinnorösträtts talan, och så långt det stod i hans makt, ville han understödja sin kollega i dennes diplomatiska mission, ty han hade en stark känsla av att kvinnorna hade rätt att bli erkända som medborgare, och han ville göra sitt bästa för att bistå dem tills målet är vunnet.

Motståndet mot kvinnlig arbetskraft.

Stationsbefälhavaren i Karlskrona, amiral Gustaf Lagercrantz, har i ett avgivet yttrande avstyrkt de sakkunnigas förslag om användandet av kvinnlig arbetskraft på marinens räkningskontor.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 39 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sänds gratis o. franco.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
 1 Barnhusgatan 1
 (hörnet av Drottninggatan)
 Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
 i ek, mahogny, valnöt samt andra
 träslag äfven målade, till billigaste priser.
 Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Elegant
 kemiskt tvättad och prässad blir Eder
 kostym, klänning, kappa eller överrock,
 om densamma insändes till
 Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
 GÖTEBORG

Portarna låtas upp.

För första gången har en kvinna blivit utnämnd till lektor vid ett tyskt universitet. Det är Leipzigs universitet, som brutit med de gamla traditionerna och kallat fröken Anna Marie Curtius att föreläsa i franska språket. Hon har studerat vid universiteten i Genua, Besançon och Paris och av franska undervisningsministeriet tilldelats titeln av Officier de l'instruction publique de l'Université de France. År 1910 erhöi hon i Besançon pris för sin avhandling om Mairats och Victor Hugos dramatiska arbeten. Fröken Curtius har utgivit flera vetenskapliga språkarbeten.

Samtidigt med denna utnämning har Tyskland fått sin första kvinnliga professor i musik. Hennes namn är fröken Marie Beuder, och hon undervisar vid den kungliga musikhögskolan i Charlottenburg.

Englands kvinnliga arkitekter.

Det kungliga brittiska arkitektinstitutet har beslutat att ändra sina stadgar så att kvinnor kunna intagas som institutets medlemmar. Även arkitektförbundet har öppnat sina dörrar för kvinnliga studerande, som mottagas från och med den 1 oktober.

Nittionio sätt att tillaga grodor.

På Gulli Petrinis femtioårsdag upplästes utdrag ur en fingerad kokbok med recept, sammansatta och kryddade av festföremålet. Då varje tillskott till husmanskosten i dessa tider tacksamt mottagas, ha vi icke velat undandraga den lilla skriften våra läsares uppmärksamhet och överlämna härmed ordet åt författaren:

Tiderna äro trista, allting tryter och säljes sedan på kort. Men ett är, som aldrig tryter, och det är grodan. Det nätta lilla djuret är bättre än sitt rykte. I sina utvalda exemplar och rätt serverad, utgör hon ett glädje- och näringsämne, som den omtänksamma husmodern icke får förbise. En lycka är, att hur hårt grodstocken än skattas, och hur obehindrad export till utlandet, som än är tillåten, grodstocken dock aldrig kan beräknas att taga slut.

Gifta kvinna! Du som försöfadt siter i den trygga hamnen, res dig, ge dig ut i världen på grodjakt! Du skall bli rikligen belönad. Förutom den glädje du med dina förråd kan bereda din omgivning, så skall du märka, att du med tiden får ett slags hemlighetsfull passion för grodan, såsom den omedvetna uppenbarelsen av en sida i naturens skiftande och rika väsen. Du skall erfara, att hon med sitt oskyldiga kväkande har mycket att lära dig om tillvaron, och i hennes dumma ögon, skall du skåda en spegelbild av dig själv, sådan du ter dig från en

Kvinnans naturliga verksamhetsområden.

AKTUELLA KVINNOFRÅGOR. Föredrag vid Nordiska kvinnosaks-konferensen i Stockholm den 10-11 november. Svenska Andelsförlaget. Kr. 2: 25.

De föredrag, som här utgivits i bokform, framställa på ett åskådligt sätt två av kvinnoförrelsens nuvarande strävanden. Det ena är kvinnornas arbete för rättigheten till rationell undervisning i hemskötsel, det yrke, som ålägges dem som en naturlig sak men för vilket de ännu oftast sakna möjlighet att förvärva kompetens. Det andra är kampen mot principen, eller rättare fördomen, att lönen för kvinnoarbete, oavsett kvaliteten, skall sättas avsevärt lägre än motsvarande manligt endast på grund av arbetarens kön.

Representanterna för de olika nordiska länderna, som berättat om det husliga reformarbetet relaterat i stort sett samma utvecklingsgång. De gamla stabila självhushållens tid är slut, och under de mera lösliga och olikartade förhållanden vi nu leva i, måste kvinnorna på ett annat vis än förr få en rationell utbildning för att möta de nya fordringar som ställas på ett hemskötsel, och kvinnorna själva, lika väl som männen — ej minst de styrande som bestämma i anslagsfrågor — måste få klart för sig hemarbetets både hygieniska och ekonomiska vikt. Energiska och intelligenta kvinnor ha börjat arbeta för dessa mål, kvinnoföreningarna ha givit sitt stöd, och under en oavbruten kamp mot tröghet och slentrian ha alla dessa skolor småningom uppstått: skolkök i folk- och flickskolor, kurser efter slutad skolgång, aftonskolor, husmoderskolor, vandrande skolkök och lärarinnekurser, alla ha de kvinnornas egen energi att tacka för sin tillkomst. Sedan isen väl är bruten, och verkningarna börjat synas, följa kommunernas och statens anslag. Men ännu fattas mycket i målet: undervisning i hemvård åt alla kvinnor — och man hoppas på rösträtten som kraftig hjälp.

Det är intressant att se folkens olika kynne avspeglade sig i redogörelserna. Danskorna lägga an på höjandet av det husliga arbetets anseende, upprätta enstaka skolor och bearbeta kommuner-

na för att erhålla anslag och framtvunga obligatorisk undervisning. I Finland är det de små resurserna och nöden i alla de spridda små hemmen, som förmått kvinnorna att i stor skala arbeta för ett rationellt tillvaratagande av vad som finnes — genom föreningar med kretsavdelningar överallt i det vidsträckt landet. Kännande sig som medborgarinnor ha kvinnorna här för offrat tid, krafter och pengar, och först sedan kvinnliga representanter kommit in i lantdagen har något betydande anslag till verksamheten erhållits. Island med sina egendomliga naturförhållanden strävar ännu att finna de former för huslig ekonomi som speciellt passa där. I Norge arbeta kvinnorna med glad och okuvlig energi mot sitt mål — en fast organisation av skolkök och husmoderskolor, lätt tillgängliga för alla landets kvinnor, och det tyckes som om rösträtten givit rörelsen ett gott stöd. I Sverige, där skolköksundervisningen redan är känd och uppskattad, kommer nu turen till verklig yrkesutbildning för hemmens skötsel och ekonomi.

I fråga om värdesättningen av kvinnors arbete (den andra föredragsserien) äro däremot svårigheterna ungefär likaartade i de olika länderna, om man ej vill draga en gräns vid den kvinnliga rösträttsverknings, de visa sig genast, åtminstone teoretiskt. Praktiskt ha kvinnorna ännu lång väg kvar innan de få sina krav på rättvis avlöning erkända. Kroppsligen svagare, som de i genomsnitt faktiskt äro, har denna egenkap utan vidare ansetts gälla även på det andliga området, och kvinnoarbetets halt, betingad av ingen eller bristfällig utbildning och löner, som hålla sig oftast under, sällan över existensminimum, har i många fall givit lastaren rum. Överflöd på arbetskraft och brist på organisation har skapat ett kvinnligt proletariat och flickor "med föräldrahem" hålla lönerna nere. Kampen måste i alla länderna riktas mot männens, och även en del kvinnors, uppfattning om kvinnan som ett av naturen lägre väsen, en uppfattning vars praktiska konsekvens är en ytterlig obenägenhet att giva kvinnor tillträde till chefsposter av något

arter, som födas så som folket gör mest.

Under denna grupp har jag sammanfört en hel del varianter:

Parlamentsgrodan, konstitutionsutskotts-grodan, utredningsgrodan, excellensgrodan, renegatgrodan, aktivistgrodan, tidningsgrodan, folkhushållningskommissionsgrodan, universitetsgrodan, filosofiska grodan, medicinska grodan, m. fl., m. fl.

Utskotts-grodan och utredningsgrodan äro något torra i köttet men mycket närande. De kunna icke förtäras enbart, men äro lämpliga utdrygningsmedel i andra rätter. Det är dock husmoderns skyldighet, när hon serverar dem, att upplysa, att de äro absolut fria från sakkunskap, enär hennes gäster annars icke skulle vilja äta dem.

Parlamentsgrodan, bör helst fångas under rösträttsdebatter, då man kan göra en rik skörd av unga, feta och spelande djur. De böra helst ätas färskas, men kunna mycket väl konserveras och smaka med brinnande sås nästan som nyplockade. Verkliga finsmakare behöva ingen tillsats av salt och peppar, men en knivsudd rekommenderas, när man serverar dem för amatörer.

Den vetenskapliga grodan utgör en underavdelning för sig. Universitetsgrodan har vissa egenheter såsom den att absolut vilja vara utom tävlan. Den uppträder periodiskt i ett mystiskt sammanhang med varje lagförslag om utvidgade befodringsmöjligheter för kvinnan. Ses gärna i sällskap med den filosofiska och medicinska gro-

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
 Kgl. Hofblomsterhandel

Malmtorgsgatan 6, Stockholm

slag och över huvud platser, där de finge män under sig. Kvinnorna måste lära av arbetarrörelsen vad organisation betyder, och de måste lära sig hålla på en viss duglighetsstandard. Alla gamla yrken ha fått sina lönevillkor under den förutsättning att kvinnorna ju ha så små behov, och mannen är familjeförsörjare. Men tiderna ha ändrats och en löneprincip, som tar hänsyn till familjeförsörjaren, av vilket kön han vara må, håller på att arbeta sig fram, där ej principen "lika lön för lika arbete" utgör målet.

Från alla länderna relateras i siffror kvinnornas löner — "låga, ofta orättfärdigt låga" — och uttalas förhoppningen att med bättre löner och utsikt till befordran skall komma en generation med mindre överansträngning och mera arbetsglädje.

Ellen Key kritiserade för en del år sedan kvinnoförrelsens böjelse att gå utom kvinnornas naturliga arbetsområden. Föreliggande bok är ett vittnesbörd om att kvinnorna, åtminstone delvis, vänt sig åt de håll hon där utpekade för dem. Bredvid strävan att lätta villkoren för dem, som måste förbrödets skull ägna sig åt ett yrke går kampen för möjlighet att göra sig gällande för den speciella begåvningen, och en renässans växer fram för det naturenligaste arbetsområdet för den stora mängden kvinnor — att i känslan av detta arbetes värde för hela samhället sköta hem och barn.

Gertrud Rodhe,
 f. Odencrants.

En vacker tanke.

Den femåriga gossen sitter i sin säng med sammanknäppta händer och läser sin aftonbön: "Gud skydde och välsigne min pappa och min mamma och mina små syskon och alla människor — och i ett anfall av övervallande ädelmod) fruntimmer med."

"En sådan snäll gosse, som inte glömmer oss", säger hans gamla sköterska djupt röd och tacksam.

dan. Om alla dessa arter gäller att endast vissa delar äro ätliga, att gallan måste noga bortrensas och att resten förvälles i flera vatten för att dra ut giftet. Olämplig mat för sjuklingar, men användes i små doser till medicinskt bruk.

Förtalsgrodan är ej ätlig.

För att påvisa vilka möjligheter grodan ger även i den finare matlagningen har doktor Petrini komponerat en utsökt matsedel, som här återgives:

Rostbiff à la Nyström (en parlamentsgrodan räcker att bespisa ett större middagssällskap) Vin: Sparkling Hock, årgång 1914.

Falsk anka (här till duger vanliga tidningsgrodan) med pickels à la Petrini. Samma vin.

Auditorium-sparris à la Lago Lenquist med rört smör. Denna rätt är visserligen icke tillredd av grodor, men passar likväl förträffligt som grönrätt vid en grodmiddag.

Slutligen Glassbomb med små syltade aktivistgrodor. Beräknas rikligt emedan grodynglet på ett förvånande sätt krymper ihop, när det kommer i grytan. Här till drickes Tokayer.

Av lösa anteckningar ha vi funnit att författarens grodintresse även har en social anstrykning. Hon lär nämligen hysa planer på att bli ordförande i en grodologförening. Som skäl för en sådan sammanslutning anför hon att grodorna själva äro strängt organiserade och mangrant anslutna till föreningen för svenskhetens bevarande.

Rösträtt för Kvinnors

Red. och Exp.

samt

Rösträttsbyrån

äro flyttade till

Karduansmakaregatan 6 II.

Hyllningen för Gulli Petrini.

Det var i Grand Hôtels vapensal, som ett åttiotal personer samlades söndagen den 30 september för att bringa Gulli Petrini sin hyllning på hennes femtioårsdag. Med sin tunga guldornering och sitt bländande ljus verkar salen minst av allt vänligt inbjudande, och kanske var det också en smula stelt i början, men en fest där Gulli Petrini är medelpunkten måste, även vid ett så högtidligt tillfälle som en femtioårsdag, få en enkel och okonstlad prägel, och därför steg stämningen allt eftersom timmarna skredo för att slutligen kulminera i det ögonblick, då hänförda kamrater lyfte festföremålet högt över mängden och i triumf buro henne genom salen.

Intrycket av aftonen var att Gulli Petrini är innerligt avhållen och att både vänner och motståndare respektera hennes ärlighet, trofasthet och glada kamplust. Talens rad inleddes av fru Ann Margret Holmgren, som en gång tagit den unga studentskan i sitt hägn, och fortsattes av Frigga Carlberg, Anna Whitlock, Karolina Widerström och Emilia Broomé, vilka byllade Gulli Petrini i hennes egenskap av rösträttskvinna, kamrat och arbetsledare. För hemkvinnan Gulli Petrini, vilken för allmänheten inte är så känd som talartribunens, talade hennes syster, fru Åbom, som gav en humoristiskt träffsäker bild av Gulli Petrini från den tid då hennes ambition sträckte sig till att "vara lika duktig som de stora", tills nu, då hon, ärad av kamrater och vänner, intar en bemärkt plats i samhället.

Till minne av dagen överlämnades till Gulli Petrini från rösträttsvänner i landsorten och i Stockholm en utomordentligt vacker, hamrad silverskål. V. U. hade förut på dagen uppvaktat henne med en bågare i hamrat silver.

Gulli Petrinis tack till de vänner, som hedrat henne, var lika flödfritt och okonstlat som hon själv. Hon hör till de människor, som inte tycka att det är så fasligt märkvärdigt, att man arbetar för rättfärdiga mål inom samhället, och hon hör även till dem, som inte känna sig märkvärdiga därför att man påminner dem därom. Sitt anförande slutade hon med att hoppas att hon vid 70 års ålder skulle hunnit med att utträta allt vad man nu ville tillerkänna henne.

Efter sång och musik vidtog den muntrare delen av underhållningen med visor, skrivna till Gulli Petrini ära samt en resumé över "nittionio sätt att tillaga grodor" som återfinnes på annat ställe i dagen nummer och som likligt uppskattades av åhörarna.

Te och smörgåsar intogs vid småbord. Där skrattades, pratades och hurades för Gulli Petrini, och naturligtvis anlände telegram i massor, på vers och prosa, från vänner och motståndare, vilka senare så gärna förlåta en Petrinisk elakhet från talarstolen, därför att de samtidigt ha så hjärtans roligt. Frammot kl. 12 avslutades den angenäma festen, som hos deltagarna kvarlämnade minnet av en ung och strålande femtioåring och hos festföremålet själv med all säkerhet en känsla av att hon är värderad och avhållen som få.

G. H. E.

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.
Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 87, Sthlm 4544.
Begär priskurant även i Kullageraxlar.

Begär priskurant även i Kullageraxlar.

En aktuell fråga för Sveriges husmödrar.

I ett föregående nummer av Rösträtt för Kvinnor voro vi i tillfälle att meddela det brev, som L. K. P. R:s kommunalstyrelsegrupp, på initiativ av Ellen Key, tillställde F. H. K:s kvinnoråd med hemställen om åstadkommandet av en bättre metod för distribueringen av mjöl och bröd på landsbygden.

Ett föga hoppfullt svar har nu ingått från F. H. K:s ordförande, fröken Ingeborg Walin, vilket vi härmed återge:

Till ordföranden i L. K. P. R. kommunalstyrelsegrupp.

Med anledning av Eder skrivelse av den 20 aug. får F. H. K:s Kvinnoråd meddela följande:

Bland de första framställningar, som av rådet i våras gjordes till Folkhushållningskommissionen, var just den, att särskilt landsbygdens husmödrar skulle utfå familjens mjölranson för längre tid än en vecka på en gång, och anförde rådet därvid enahanda skäl, bl. a. de i Eder skrivelse upptagna.

F. H. K. svarade emellertid bestämt avböjande på rådets begäran, i vad den avsåg en mer generell lindring av bestämmelserna, under framhållande av att erfarenheten givit vid handen, att det vore ytterligt riskabelt att medgiva en sådan sak, med hänsyn till svårigheten eller vederbörandes oförmåga att under sådana förhållanden iakttaga nödig sparsamhet vid användning av mjölförrådet. En förnyad framställning från rådets sida angående denna fråga skulle ej föranleda någon åtgärd, därom har jag övertygats vid samtal med vederbörande.

Emellertid vill jag påpeka att redan nu möjlighet finnes för personer på landsbygden, med mycket lång väg eller eljes synnerligen svåra kommunikationer till närmaste handelsbod, att erhålla sitt mjölförråd för längre tid än en vecka i sänder. Vederbörande brödbyrå har kunnat medgiva sådan rättighet. Troligen kommer dock, på grund av missbruk av sådant medgivande, skärpt kontroll att införas så till vida, att dylik rättighet erhålles endast vid framställning från brödbyrån till F. H. K., som därefter tillställer brödbyrån för ändamålet särskilt avsedda brödkort, till det antal, som F. H. K. finner den gjorda framställningen motivera.

Härigenom skulle givetvis en mera rättvis fördelning av nämnda rättighet vinnas, även om åtgärden synes vara en skärpning av förutvarande bestämmelser.

Jag beklagar mycket, att det ej är oss möjligt att i denna sak åstadkomma en mer allmän ändring av för många hem alldeles olidliga förhållanden och särskilt, att många ordentliga och sparsamma husmödrar nödgas finna sig i dessa förhållanden på grund av andras oförstånd och brist på sköt-samhet.

Med utmärkt högaktning
Ingeborg Walin,
ordf. i F. H. K:s Kvinnoråd.

Glöm ej kvartalsprenumerationen!

Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats & Halmstad—Bolmens järnväg. Mottager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och natur skön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej.
Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg, Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10—4.

Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

Kvinnornas rösträttsdag i Stockholm

frädes den 7 oktober med en anslående och stämmningsfull fest i K. F. U. K:s lokal, som för tillfället var smakfullt klädd med palmgrupper samt blommor i rösträtts färger och med Stockholms F. K. P. R:s standar som fonddekoration. Salen var fullsatt av en intresserad publik, och aftonen lämnade en rik behållning, ehuru man saknade omnämmandet av drottning Margareta åt vars minne detta års rösträttsdag företrädesvis skulle ägnats.

Festen öppnades av d:r Gulli Petrini, som hälsade de närvarande välkomna och med några ord erinrade om den nuvarande situationen, vilken, trots bitterheten av nederlaget i riksdagen, icke ter sig ogymsam. Det ser ut som om motståndet givit sig, men d:r Petrini varnade rösträttskvinnorna för att slå sig till ro, ty just nu behövde alla krafter tagas i anspråk för slutspurten.

Ordet överlämnades därefter åt d:r Lydia Wahlström; som talade om

Kvinnosaken och de politiska åskådningarna.

D:r Wahlström inledde sitt föredrag med att erinra om, att kvinnan är ett sent begrepp i historien, och med tillämpning på kvinnosaken uppdrog hon en jämförelse mellan statstanken och personlighetstanken. Den förra är en tidigare, antik idé, den senare föds först med kristendomen, och den katolska kyrkoidén är den antika statstanken, tillämpad på kristendomen. Redan tidigt kan man spåra kampen mellan individualismen och statstanken, och striden märks även på så sätt att kvinnorna få allt svårare att behålla de lägre kyrkotjänsterna, hur obetydliga de än äro. Statstanken, liktydig med katolicismen, griper omkring sig allt mer och mer och platsen blir mindre för kvinnan. Även inom klosterlivet, som haft sin stora betydelse för dåtidens kvinnosak, minskas det kvinnliga inflytandet. Protestantismens grundton är den mest absoluta individuella frihet i motsats till katolicismen, vars grundkaraktär är auktoriteten. Personlighetsidén möter oss inte bara i religionen utan även i vår statsförfattnings historia, och därför kan man inte tänka sig Sverige katoliserat, beroende på att vår historia gått oss i blodet, och en iakttagare skall finna att den protestantiska trosfriheten och den germanska folkfriheten går hand i hand.

Efter att ha nått fram till upplysningstiden, vilken en tysk teolog karaktäriserat som förverkligandet av protestantismens idé, var talarinnan inne på den moderna kvinnorörelsen. Det är en utpräglad skillnad på den äldre kvinnorörelsen och den vari vi nu befinna oss, och detta gäller inte bara ledarna, utan även den åskådning, som behärskar rörelsen. Den äldre kvinnorörelsen var en avläggare av liberalismen, man kämpade för arbete och den bildning som därtill erfordrades, och därför samlade sig det huvudsakliga intresset kring platsanskaffningsmöjligheter. I vår tid har liberalismen blivit avlöst av arbetarrörelsen, och även den nya kvinnorörelsen har format sig efter tidens krav. Rörelsen har blivit internationell. Dess politiska och sociala sida innebär icke bara ett krav på rättvisa utan även skyldigheter

Eu uppuren symaskin.

Solid konstruktion. Svenskt fabrikat.

Husvarna Symaskin

gentemot staten, vilket bevisar att statstanken genomsyrat även den moderna kvinnorörelsen. Detta andra skede har emellertid icke samma utsikt som det första att bli populärt bland män, och ännu härska sådana synpunkter, som anse det förenligt med kvinnligheten att deltaga i det kommunala livet, men okvinnligt att deltaga i politiken, och man saknar hos männen den solidaritet gentemot kvinnorna som de visa sitt eget kön.

Rågängen mellan statsliv och hemliv är för längesedan överskriden, och när männen tala om att det senare bör skyddas för det förra, så innebär det ett hän.

Rösträtten kommer snart att tillfalla kvinnorna, och enligt d:r Wahlströms åsikt kommer kvinnornas deltagande i det politiska livet att innebära något nytt, enär det finns en grundolikhet i uppfattningen mellan män och kvinnor, som måste utöva sitt inflytande på statslivet. Man kan icke tänka sig hemmets uppfostrargärning utan både man och kvinna, och d:r Wahlström avslutade sitt intressanta och tankeväckande föredrag med den förhoppningen, att kvinnans politiska gärning skulle bli en sammanfattning av statstanken och personlighetstanken.

Efter föredraget vidtog en musikavdelning med sång av fröken Sigrid Brundin, som på ett utmärkt sätt föredrog sånger av Sjögren, Grieg och Palmgren. Fröken Andrea Gullberg, som känsligt och mjukt behandlade sin violin, spelade därefter ett par kompositioner av Godard och Kreissler. Som ackompanjatriss tjänstgjorde fru Esther Fischer-Lindskog.

Sedan fru Elin Wägner uppläst sitt till Birgittadagen utkomna föredrag, Medan vi vänta, som på ett utomordentligt och sakrikt sätt klargör den närvarande situationen, framlades och antogs följande resolution:

Svenska kvinnor, samlade till möte Birgittadagen 1917 i Stockholm, uttala sin djupa harm över Första kammarens vägran vid innevarande års riksdag att godkänna ens en begränsad lösning av kvinnornas rösträttsfråga. Riksdagen har tidigare begärt bevis på att kvinnorna verkligen önskade medbestämmanderätt i landets angelägenheter; kvinnorna svarade med massopinionsyttringen 1914. Riksdagen begärde en allsidig utredning; k. m:t skaffade en sådan utredning 1911. Samtliga andra nordiska länder ha givit sina kvinnor rösträtt och valbarhet; under krigsåren ha i Första staterna kvinnor i 7 nya stater erhållit rösträtt vid presidentvalen; 6 stater i Kanada ha givit kvinnorna full politisk rösträtt; i Österrike och Ungern förberedes reformens upptagande å respektive regeringars författningsprogram; i England, Ryssland och Holland står frågan inför sin omedelbara lösning.

I Sverige är denna fråga minst lika mogen för sin lösning som i dessa länder; vi begära att den antages såsom vilande redan vid nästa riksdag, så att Sveriges kvinnor icke längre behöva vänta på denna gärd av rättvisa.